

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА
Кафедра філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Майя НІКОЛАЄВА

« *вересня* » 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ**

Рівень вищої освіти *Перший бакалаврський*)
Галузь знань *03 Гуманітарні науки*
Спеціальність *033 Філософія*
Освітньо-професійна програма *033 Філософія*

ОНУ
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна філософія». Одеса : ОНУ, 2024.
23 с.

Розробники: Старовойтова І.І., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії

Робоча програма затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол № 1 від 29.08. 2024 р.

Завідувач кафедри _____ (Інна ГОЛУБОВИЧ)
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Погоджено з гарантом ОПП/ОНП
033 Філософія _____ (Ірина СТАРОВОЙТОВА)
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії

Протокол № 1 від 30.08. 20__ р.

Голова НМК _____ (Галина ЛЕВЧЕНКО)
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол № ____ від ____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол № ____ від ____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> Спеціальність <u>033 Філософія</u> <u>Рівень вищої освіти:</u> <u>Перший (бакалаврський)</u>	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		5-й	5-й
		Лекції	
		26 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	-
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		72 год.	110 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування філософської культури та гуманістичного типу мислення здобувачів на основі досягнень світової й вітчизняної соціально-філософської думки, духовної спадщини українського народу і загальнолюдських цінностей;

1. розуміння того, що соціальна філософія – загальнотеоретична база усього гуманітарного знання і має важливе світоглядне і методологічне значення для теорії та практики соціального управління;

2. поглиблення філософського розуміння ставлення людини до суспільства, проблем самовизначення особистості в системі соціальних відносин;

3. усвідомлення себе, як громадянина своєї держави та члена суспільства, своєї ролі та міри відповідальності в життєдіяльності суспільства на рівні індивіда, сім'ї, різноманітних спільнот, безпосереднього спілкування у міжнаціональних, міждержавних, релігійних стосунках;

4. розгляд історії як діяльності людей по створенню свого соціального буття.

Філософська проблематика курсу спирається на гуманітарний аспект загальнонаукового і спеціально-наукового знання дисциплін, що вивчають студенти. Курс зорієнтований на перетворення основ соціально-філософських знань і відповідних розумових навичок на активне надбання світоглядної, методологічної та інтелектуальної культури здобувачів.

Завдання дисципліни:

1. отримати уявлення про предмет соціальної філософії та значення соціально-філософського знання в житті людини сучасній культурі;

2. розглянути ставлення соціальної філософії як складного процесу, що відбувається на протязі усієї історії розвитку філософських та соціально-політичних ідей, та навчитися орієнтуватися в ньому;

3. засвоїти головні поняття, категорії та теорії сучасної світової соціальної філософії;

4. практично використовувати соціально-філософське знання в якості методологічної основи наукових досліджень і соціальної практики;

5. глибоко усвідомлювати структуру і динаміку процесу самопізнання та самовизначення особистості у життєвому середовищі;

6. виховувати культуру розумового мислення та ціннісну оцінку уявлень дійсності;

7. формувати навички аналізу філософських текстів та конкретних ситуацій з проблем динаміки соціуму.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

а) загальних (ЗК):

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

б) фахових компетентностей (ФК):

ФК 2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.

ФК 5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.

ФК 10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

ФК 12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

ФК 14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

ПРН 6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.

ПРН 8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання.

ПРН 14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН 18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

1. основні світоглядні та методологічні засади соціально-філософського осмислення дійсності, свого місця

і ролі в суспільстві як громадянина та фахівця;

2. природу та специфіку соціального;

3. історичну генезу предмету соціальної філософії в історії світової філософії;

4. специфіку категоріального апарату соціальної філософії стосовно до аналізу проблем суспільного розвитку;

5. сучасні уявлення про природу, суспільство, їх взаємодію;

6. закономірності розвитку різних сфер суспільного життя: економічного, соціального, політичного та духовного;

7. сутність людини й особливості її соціалізації;

8. розуміння сенсу життя, співвідношення особистих й громадянських вимог, інтересів, цілей, інших мотивів

діяльності, особистих й загальнолюдських цінностей, необхідності й свободи;

9. особливий (ціннісний) аспект відношення людини до світу;

10. факти та причини глобальних проблем сучасності,

11. досягнення соціальної філософії в галузі побудови наукової картини світу.

вміти:

1. застосовувати філософські засоби пізнання, методологічні засади культури, науки й техніки до аналізу проблемних ситуацій і вибору оптимальних рішень у професійній та соціальній галузях життєдіяльності;

2. аналізувати явище і процеси природи, події громадського життя, власні ціннісні орієнтації, соціальні настанови, життєві плани і самосвідомість, досягнення науки, техніки і культури взагалі, з точки зору сучасних соціально-філософських концепцій;

3. оцінювати свої ідеї та вчинки, явища і процеси духовного життя з позицій гуманістичної моралі та естетики;

4. приймати участь і відстоювати свої переконання в дискусіях;

5. використовувати практичні навички самовизначення у світоглядних позиціях, захисту своїх переконань, культури

спілкування, інтелектуальної взаємодії з колегами;

6. розуміти відповідальність окремої особистості в історичному процесі та коректувати своє практичне відношення до життя;

7. уявляти складність процесу пізнання суспільства та його протиріччя;

8. працювати з філософськими текстами, аналізувати їх відповідно до вимог курсу «Соціальна філософія»;

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Становлення та розвиток соціально-філософської проблематики

Тема1 Соціальна філософія як теорія та методологія пізнання суспільства.

Специфіка соціального пізнання. Поняття «соціального». Визначення предмета соціальної філософії. Гуманістична спрямованість соціальної філософії. Головні методологічні принципи соціальної філософії. Категорії та функції соціальної філософії. Соціальна філософія як методологія суспільних наук.

Тема 2. Історична генеза предмета соціальної філософії

Соціально-філософські погляди мислителів Стародавнього Сходу, Греції, Риму. Теологічне обґрунтування космосу, людини і суспільства. Соціально-філософські концепції епохи Відродження. Державотворча спрямованість соціальної філософії Нового часу. Проблема

побудови універсальної моделі соціального: німецька класика. Українська соціально-філософська традиція.

Сучасні соціально-філософські погляди: позитивістська соціально-філософська проблематика (О.Конт, Г.Спенсер); соціальна філософія марксизма (К.Маркс, Ф.Енгельс); психологічний напрям (Л.Уорд, Г.Тард, В.Парето); неокантіанство (В.Віндельбанд, Г.Ріккерт); теорія соціальної дії (М.Вебер; Т.Парсонс); теорія коловороту локальних цивілізацій (О.Шпенглер, А.Тойнбі); теоретична соціологія П.Сорокіна; емпірична соціологія та структурно-функціональний аналіз (Т.Парсонс, Р.Мертон); сучасна соціобіологія (З.Фрейд, К.Юнг, Е.Фромм, Г.Маркузе); технологічний детермінізм (Р.Арон, У.Ростоу, Д.Белл, О.Тоффлер, З.Бжежинський).

Тема 3 . Суспільство у вимірах філософського аналізу.

Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Поняття суспільства та його основні характеристики. Основні підходи до розуміння суспільства. Функціонування суспільства як природно-історичний процес. *Природа як умова буття людини і суспільства* Головні гіпотези виникнення, побудови та існування Всесвіту. Проблема походження життя на Землі. Географічне середовище і його роль в житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. *Екологічна проблема* та засоби її розв'язання. В.І.Вернадський про ідею ноосфери. Діяльність Римського клубу щодо шляхів подолання екологічної проблеми.

Тема 4. Сфери життєдіяльності суспільства.

Економічне життя суспільства. Матеріальне виробництво і його особливості в інформаційному суспільстві. Спосіб виробництва матеріальних благ та його структура. Сутність, головні ознаки, напрями і соціальні наслідки НТР. Сучасний етап НТР: технологічна революція. Поняття *соціальної структури суспільства*. Інтерес як основа об'єднання людей у соціальні спільноти. Соціальна група. Середній клас. Соціальна структура традиційного, індустріального і інформаційного суспільства. Соціальна мобільність і соціальна стратифікація. Теорії соціального конфлікту (К.Маркс, Р.Дарендорф). *Етносоціальне буття суспільства* (етноси, народність, раси, нації). Національний характер, національна самосвідомість, національний дух, національна ідея. Національний менталітет. Проблема національного і загальнолюдського (націоналізм, інтернаціоналізм, космополітизм). Нація і національна мова. Антропологія українського народу. Расові ознаки (за Ф.Вовком). Українські типи людей: гегелівська людина, сквородинська людина, шевченківська людина (М.Шлемкевич).

Політичне життя суспільства. Політика як регулятивний механізм функціонування та розвитку соціуму. Політичні відносини, інститути та держава як елемент політичної системи. Становлення української державності. Інститут влади і демократія. Проблеми розвитку демократії на сучасному етапі. Парадокси посттоталітарної свідомості. Право і мораль в системі нормативної регуляції. Права людини як філософська проблема. *Духовне життя суспільства.* Духовні потреби, духовна діяльність, духовні цінності, духовні відносини. Суспільна та індивідуальна свідомість. Структура суспільної свідомості. Специфіка форм суспільної свідомості.

Змістовий модуль II. Філософія про людину та глобальні проблеми сучасності

Тема 5. Філософська антропологія

Буття людини у світі природи. Специфіка людського буття. Природа як об'єктивне начало в самій людині. Буття людини як реальний процес її існування. Матеріальні основи буття людини. Буттєвість, свобода і творчість -- сутнісні характеристики людини. Творчо-трансцендентальна природа людського буття. Свобода, вибір, відповідальність — сутнісні засоби реалізації творчої життєдіяльності людського ества в процесі становлення людської особистості.

Цілепокладання як спосіб людської життєдіяльності, «неантизація світу» і практика. *Антропосоціогенез.* Проблема людського начала. Основні детермінанти її появи. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла людини. Плотська і духовна людина. Феномен тілесності. Тіло як носій бутійних змістів. Подолання бінарної опозиції духу і тіла. «Мова тіла». Духовнотворчі певні тіла. Тенденції до перетворення праці в гру. Орієнтація на тілесність сучасної цивілізації — вияв посилення міфологічного елемента в культурі. Воля, віра, почуття як прояви людського ества. Тема життя і смерті у філософії. Кінечність індивідуального існування людини. Сенс життя людини і людства. Соціальне буття людини як єдність індивідуального і суспільного буття.

Людина і особистість. Філософія особистості. Особистість як продукт соціального середовища, особливості її історичного розвитку. Типи особистості. Суспільна позиція особи, її соціальна роль і взаємодія із соціальною нормою. Історичні типи взаємовідносин особи і суспільства. Відчуження людини в сучасному суспільстві. Проблема оптимізації форм самореалізації людини. Людське буття як «співбуття». Проблема людської «самості». «Я» та «інші». Проблема інтерсуб'єктивності. Індивідуально-особистісне і соціально-спільнотнісне.

Тема 6. Культура та суспільне життя як цивілізаційний процес

Символічний світ людини. Мова, праця, культура — форми символічного буття людини. Мова як вираз внутрішнього духовного світу людини. Феномен мови. Індивідуально-суспільна природа мови як основа комунікації. Єдність і багатоманітність мов. Філософія як мова. Символічна природа культури. *Людиномірна сутність культури.* Культура як інобуття людського духу. Внутрішня культура і культура спілкування. Діалоговий характер культури. Загальнозначущість і елітарність культури. Типологія культур. Висока, народна, масова, елітарна культура. Субкультура. Маргінальна культура.

Культура і цивілізація. Багатоманітність культур і цивілізацій. Колоподібні і лінійні концепції розвитку цивілізації. Східна і західна моделі культури, їх взаємовпливи. Плюралізм сучасних культур і цивілізацій. Україна у світовому геополітичному просторі. *Культура як ціннісне ставлення людини до світу.* Світ чуттєво-емоційних переживань людини. Естетичні цінності людини. Краса як досконалість чуттєвого. Цінності практичного буття людини. Праця як цінність. Етичне начало людини. Етика добра. Етика технічної цивілізації. Свобода і відповідальність як цінності сучасної цивілізації. Феномен повноти людського життя. Гармонія вищих цінностей — добра, істини і краси — як ідеал людського буття.

Специфіка науки, її співвідношення з філософією і позанауковим знанням. Методологічні регулятиви розвитку наукового пізнання. Динаміка наукового знання: класична наука — неокласична — постнеокласична наука. Зміна наукових парадигм. Революції в науці. Гуманізація науки і сцієнтизація культури як тенденція сучасного соціокультурного дискурсу.

Тема 7. Аксиологія: цінність буття і стратегія майбутнього.

Аксиологія в системі культури. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей. Цінності як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність і ціль. Цінність і життєвий смисл. Компоненти ціннісного вибору: переживання, потреби, емоції, віра, воля, ідеал. Цінності як регулятор поведінки людини: нормотворча природа людських взаємин. Праця як цінність.

Базові цінності людського буття. Ціннісні орієнтації. Вищі духовні цінності. Істина, добро, краса. Поняття про духовну досконалість. Потреба в ідеалі. Проблема втілення ідеалу. Ідеал і утопія.

Тема 8 Філософія історії

Історичні виміри людського буття. Філософія історії. Людина як суб'єкт історичного процесу. Особистість в історії. Варіативність історичного процесу. Поліваріантність історичного розвитку. Способи тематизації історичної реальності: соціальна історія, політична історія, історія повсякденності, історія ментальностей. *Проблема сенсу історії.* Міфологічна і релігійна історична свідомість. Сакральна і профанна історія. Проекти світової історії. Аісторизм сучасної культурної історії. Модуси історичного часу. Тотальність модусу теперішності в сучасній цивілізації. Ідея кінця історії(Ф.Фукуяма). Постісторичний стан суспільства. Нові типи раціональності: взаємовідношення науки - філософії - релігії. *Етика науки.* Наука як влада і наука як комунікація.

Тема 9. Філософія та глобальні проблеми сучасності

Космічно-природна основа людського буття. *Коеволюційні процеси розвитку людства.* Людина як чинник розвитку біосфери. Ідеї В.Вернадського про ноосферу. *Глобальні проблеми людства.* Імперативи виживання людства: екологічний і моральний імперативи.

Стратегія людства в планетарному масштабі. Управління розвитком людства. Завдання переходу від техногенної до антропогенної цивілізації. Постісторичне буття людства. *Глобальне моделювання майбутнього.* Плюралізм цінностей: проблема культурного порозуміння. Колізії людського самовизначення. Провідні ціннісні орієнтації людства на межі тисячоліть.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин
-----------	-----------------

	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Становлення та розвиток соціально-філософської проблематики										
Тема 1. Соціальна філософія як теорія та методологія пізнання суспільства	10	2	2		6	10	-	-		10
Тема 2. Історична генеза предмета соціальної філософії	30	6	4		20	30	2	-		28
Тема 3. Суспільство у вимірах філософського аналізу. Природа як умова буття людини і суспільства	10	4	2		4	10	2	-		8
Тема 4. Сфери життєдіяльності суспільства.	20	4	4		12	20	2	-		18
Разом за змістовим модулем 1	70	16	12		42	70	6	-		64
Змістовий модуль 2. Філософія про людину та глобальні проблеми сучасності										
Тема 5. Філософська антропологія.	10	2	2		6	10	2	-		8
Тема 6. Культура та суспільне життя як цивілізаційний процес	10	2	2		6	10	-	-		10
Тема 7. Аксиологія: цінність буття і стратегія майбутнього	10	2	2		6	10	-	-		10
Тема 8. Філософія історії	10	2	2		6	10	-	-		10
Тема 9. Філософія та глобальні проблеми сучасності	10	2	2		6	10	2	-		8
Разом за змістовим модулем 2	50	10	10		30	50	4	-		46
Усього годин	120	26	22		72	120	10	-		110

5. Теми семінарських занять (на заочній формі не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кільк.год. (д.ф.навч.)
Змістовий модуль 1 Становлення та розвиток соціально-філософської проблематики		
1.	Тема 1. Соціальна філософія як теорія та методологія пізнання суспільства 1. Пізнання світу, суспільства та людини. Специфіка соціального пізнання. 2. Соціальна філософія: її предмет, функції та структура. 3. Соціальна філософія як теорія та методологія суспільного знання. [1]; [2]; [3]; [4].	2
2.	Тема 2. Історична генеза предмета соціальної філософії 1. Історична генеза предмета соціальної філософії 2. Соціально-філософські погляди до XIX століття. 3. Множинність сучасного соціально-філософського знання.. [1]; [2]; [3]; [4].	4
3.	Тема 3. Суспільство у вимірах філософського аналізу. Природа як умова буття людини і суспільства 1. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Поняття суспільства та його основні характеристики. 2. Основні підходи до розуміння суспільства 3. Природа як об'єкт філософського аналізу. 4. Екологічні проблеми та засоби їх вирішення. [1]; [2]; [3]; [4].	2
4.	Тема 4. Сфери життєдіяльності суспільства 1. Економічне життя суспільства.	4

	2. Соціальна структура суспільства. Етносоціальне буття народу. 3. Політичне життя суспільства. Проблеми розвитку демократії на сучасному етапі. 4. Духовне життя суспільства.[1]; [2]; [3]; [4].	
	Усього ЗМ 1	12
Змістовий модуль 2 Філософія про людину та глобальні проблеми сучасності		
5.	Тема 5. Філософська антропологія. 1. Проблема людини в філософії. 2. Антропосоціогенез. Єдність природного та соціального в людині. 3. Проблема смерті та безсмертя людини у філософському світогляді. Сенс життя людини. 4. Людина, індивід, індивідуальність та особистість. [1]; [2]; [3]; [4].	2
6.	Тема 6. Культура та суспільне життя як цивілізаційний процес 1. Поняття культури, її структура та функції. 2. Культура і цивілізація. 3. Традиції та новації в культурі. [1]; [2]; [3]; [4].	2
7.	Тема 7 Аксіологія: цінність буття і стратегія майбутнього 1. Природа цінностей. Компоненти ціннісного вибору. 2. Типи ціннісних орієнтацій. Базові цінності людського буття. 3. Цінність і сучасність. [1]; [2]; [3]; [4].	2
8.	Тема 8. Філософія історії 1. Історія як предмет філософського розгляду. Єдність та розмаїття всесвітньої історії. 2. Основні напрями розвитку філософії історії: від класичної до некласичної парадигми. 3. Джерела, рушійні сили та суб'єкти суспільного розвитку. Спрямованість та сенс історичного процесу. [1]; [2]; [3]; [4].	2
9.	Тема 9. Філософія та глобальні проблеми сучасності 1. Сучасні тенденції світових процесів. Поява глобальних проблем . 2. Критерії глобальності та світові глобальні проблеми. 3. К глобальній свідомості та новій системі цінностей. [1]; [2]; [3]; [4].	
	Усього ЗМ2	10
	Усього	22

[1] – робота з використанням тематичного словника

[2] – обговорення додаткової й допоміжної літератури

[3] – коментування першоджерел (творів мислителів з певної теми)

[4] – використання таблиці з узагальненням інформації щодо розуміння людини й суспільства в історії філософії

6. Теми практичних занять (не передбачено)

7. Теми лабораторних занять (не передбачено)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин	
		очна ф.н.	з.ф.н.
Змістовий модуль 1 Становлення та розвиток соціально-філософської проблематики			
1.	Тема1 Соціальна філософія як теорія та методологія пізнання суспільства.. Поняття «соціального». Визначення предмета соціальної філософії. Гуманістична спрямованість соціальної філософії. Головні методологічні принципи соціальної філософії. [1]; [2]; [3] .	6	10
2.	Тема 2. Історична генеза предмета соціальної філософії. Соціально-філософські концепції епохи Відродження. Державотворча спрямованість соціальної філософії Нового часу. Проблема побудови універсальної моделі соціального: німецька класика. Українська соціально-філософська традиція. Сучасні соціально-філософські погляди: позитивістська соціально-філософська	20	28

	проблематика (О.Конт, Г.Спенсер); соціальна філософія марксизма (К.Маркс, Ф.Енгельс); психологічний напрям (Л.Уорд, Г.Тард, В.Парето); неокантіанство (В.Віндельбанд, Г.Ріккерт); теорія соціальної дії (М.Вебер, Т.Парсонс); теорія коловороту локальних цивілізацій (О.Шпенглер, А.Тойнбі); теоретична соціологія П.Сорокіна; емпірична соціологія та структурно-функціональний аналіз (Т.Парсонс, Р.Мертон); сучасна соціобіологія (З.Фрейд, К.Юнг, Е.Фромм, Г.Маркузе); технологічний детермінізм (Р.Арон, У.Ростоу, Д.Белл, О.Тоффлер, З.Бжежинський). [1]; [2]; [3]; [4].		
3.	Тема 3. Суспільство у вимірах філософського аналізу. <i>Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система.</i> Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Поняття суспільства та його основні характеристики. Основні підходи до розуміння суспільства. Предметність, діяльність і спілкування — форми існування соціуму. Функціонування суспільства як природно-історичний процес. <i>Природа як умова буття людини і суспільства</i> Головні гіпотези виникнення, побудови та існування Всесвіту. Проблема походження життя на Землі. Географічне середовище і його роль в житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. <i>Екологічна проблема</i> та засоби її розв'язання. В.І.Вернадський про ідею ноосфери. Діяльність Римського клубу щодо шляхів подолання екологічної проблеми. [1]; [2]; [3]; [4].	4	8
4.	Тема 4. Сфери життєдіяльності суспільства. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Предметність, діяльність і спілкування — форми існування соціуму. <i>Економічне життя суспільства.</i> Сутність, головні ознаки, напрями і соціальні наслідки НТР. Сучасний етап НТР: технологічна революція. Поняття <i>соціальної структури суспільства.</i> Теорії соціального конфлікту (К.Маркс, Р.Дарендорф). <i>Етносоціальне буття суспільства</i> (етноси, народність, раси, нації). Національний характер, національна самосвідомість, національний дух, національна ідея. Національний менталітет. Проблема національного і загальнолюдського (націоналізм, інтернаціоналізм, космополітизм). Нація і національна мова. Антропологія українського народу. Расові ознаки (за Ф.Вовком). Українські типи людей: гегелівська людина, сковородинська людина, шевченківська людина (М.Шлемкевич). <i>Політичне життя суспільства.</i> Політика як регулятивний механізм функціонування та розвитку соціуму. Політичні відносини та інститути. Держава як елемент політичної системи. Проблеми розвитку демократії на сучасному етапі. Парадокси посттоталітарної свідомості. Право і мораль в системі нормативної регуляції. Права людини як філософська проблема. <i>Духовне життя суспільства.</i> Духовні потреби, духовна діяльність, духовні цінності, духовні відносини. Структура суспільної свідомості. Специфіка форм суспільної свідомості. [1]; [2]; [3]; [4].	12	18
	Усього ЗМ1	42	64
Змістовий модуль 2 Філософія про людину та глобальні проблеми сучасності			
5.	Тема 5. Філософська антропологія. <i>Буття людини у світі природи.</i> Специфіка людського буття Буття людини як реальний процес її існування. Матеріальні основи буття людини. Буттєвість, свобода і творчість -- сутнісні характеристики людини. Творчо-трансцендентальна природа людського буття. Свобода, вибір, відповідальність — сутнісні засоби реалізації творчої життєдіяльності людського ества в процесі становлення людської особистості. <i>Антропосоціогенез.</i> Проблема людського начала. Основні детермінанти її появи. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла людини. Тіло як носій бутійних змістів. Подолання бінарної опозиції духу і тіла. «Мова тіла». Воля, віра, почуття як прояви людського ества. Тема життя і смерті у філософії. Кінечність індивідуального існування людини. Сенс життя людини і людства. Соціальне буття людини як єдність індивідуального і суспільного буття.	6	8

	<i>Людина і особистість.</i> Філософія особистості. Особистість як продукт соціального середовища, особливості її історичного розвитку. Історичні типи взаємовідносин особи і суспільства. Відчуження людини в сучасному суспільстві. Проблема оптимізації форм самореалізації людини. Людське буття як «співбуття». Проблема людської «самості». «Я» та «інші». Проблема інтерсуб'єктивності. Індивідуально-особистісне і соціально-спільнотнісне.[1]; [2]; [3].		
6.	Тема 6. Культура та суспільне життя як цивілізаційний процес. <i>Символічний світ людини.</i> Мова, праця, культура — форми символічного буття людини. Мова як вираз внутрішнього духовного світу людини. Феномен мови. Індивідуально-суспільна природа мови як основа комунікації. Єдність і багатоманітність мов. Філософія як мова. Символічна природа культури. <i>Людиномірна сутність культури.</i> Типологія культур. Висока, народна, масова, елітарна культура. Субкультура. Маргінальна культура. <i>Культура і цивілізація.</i> Багатоманітність культур і цивілізацій. Колоподібні і лінійні концепції розвитку цивілізації. Східна і західна моделі культури, їх взаємовпливи. Плюралізм сучасних культур і цивілізацій. Україна у світовому геополітичному просторі. Свобода і відповідальність як цінності сучасної цивілізації. Феномен повноти людського життя. Гармонія вищих цінностей — добра, істини і краси — як ідеал людського буття. <i>Специфіка науки,</i> її співвідношення з філософією і позанауковим знанням. Методологічні регулятиви розвитку наукового пізнання. Наукове знання: класична наука — некласична — постнекласична наука. Революції в науці. Гуманізація науки і сцієнтизація культури як тенденція сучасного соціокультурного дискурсу. [1]; [2]; [3].	6	10
7.	Тема 7. Аксиологія: цінність буття і стратегія майбутнього. <i>Аксиологія в системі культури.</i> Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей. Цінності як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність і ціль. <i>Базові цінності людського буття.</i> Ціннісні орієнтації. Вищі духовні цінності. Істина, добро, краса. Поняття про духовну досконалість. Потреба в ідеалі. Проблема втілення ідеалу. Ідеал і утопія. [1]; [2]; [3].	6	10
8.	Тема 8 Філософія історії. <i>Історичні виміри людського буття.</i> Філософія історії. Людина як суб'єкт історичного процесу. Особистість в історії. Варіативність історичного процесу. Поліваріантність історичного розвитку. Сакральна і профанна історія. Проекти світової історії. Аісторизм сучасної культурної історії. Модуси історичного часу. Тотальність модусу теперішності в сучасній цивілізації. Ідея кінця історії(Ф.Фукуяма). Постісторичний стан суспільства. Нові типи раціональності: взаємовідношення науки - філософії - релігії. <i>Етика науки.</i> Наука як влада і наука як комунікація. [1]; [2]; [3].	6	10
	Тема 9. Філософія та глобальні проблеми сучасності. Космічно-природна основа людського буття. <i>Коеволюційні процеси розвитку людства.</i> Людина як чинник розвитку біосфери. Ідеї В.Вернадського про ноосферу. <i>Глобальні проблеми людства.</i> Імперативи виживання людства: екологічний і моральний імперативи. <i>Стратегія людства в планетарному масштабі.</i> Управління розвитком людства. Завдання переходу від техногенної до антропогенної цивілізації. <i>Глобальне моделювання майбутнього.</i> Провідні ціннісні орієнтації людства на межі тисячоліть. [1]; [2]; [3].	6	8
	Усього ЗМ2	30	46
	Усього	72	110

Види роботи:

- [1] – написання тематичного словника
- [2] – опрацювання додаткової й допоміжної літератури
- [3] – опанування першоджерел (творів мислителів з певної теми)

[4] – складання таблиця з узагальнення інформації щодо розуміння людини й суспільства в історії філософії

9. Методи навчання

У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишаються:

- *Словесні* (лекції; пояснення, бесіди, дискусії)
- *Наочні* (мультимедійні презентації) за допомогою використання комп'ютерної техніки й комунікаційних платформ Zoom, Classroom, Moodle, Viber, Telegram.
- *Практичні* (опрацювання лекційного матеріалу та довідкової й додаткової літератури, складання конспекту з першоджерел і тематичного словника, оформлення таблиці з узагальненням інформації щодо історії філософії).

Передбачається проведення групових (а за потреби і індивідуальних) консультацій.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності та всебічності.

- *Поточний* контроль – усне опитування на семінарському занятті;
- *Періодичний* контроль - оцінювання результатів самостійної роботи;
- *Підсумковий* контроль – іспит.

– Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на іспиті

Оцінка	Кількість балів	Критерії оцінювання
Відмінно	15-20	Здобувач освіти правильно, точно і повно виконав всі завдання екзаменаційного білету, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє філософською термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки.
Добре	10-14	Здобувач освіти достатньо повно виконав всі завдання екзаменаційного білету, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє філософською термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор.
Задовільно	5-9	Здобувач освіти у неповному обсязі виконав всі завдання екзаменаційного білету, відповіді на додаткові та навідні запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє основним обсягом теоретичних знань, неточно використовує філософську термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань, виявленні причинно-наслідкових зв'язків. У відповідях мають місце суттєві помилки.
Незадовільно з можливістю повторно	2-4	Здобувач освіти не виконав завдання екзаменаційного білету, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання екзаменаторів. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння філософською термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань,

го складання		виявляти причинно-наслідкові зв'язки. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0-1	Не володіє навчальним матеріалом. Виконує лише елементи завдання, погребує постійної допомоги викладача.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
на семінарських заняттях очної форми навчання**

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії оцінювання
Відмінно	5	Здобувач освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується філософською та науковою термінологією. Вміє обирати раціональний метод розв'язання задач та формулювати необхідні залежності; здатний використовувати під час розгляду певних проблем додаткову інформацію, зокрема, довідкову; оцінювати можливі похибки, оцінювати коректність отриманого результату, вміти його аналізувати та узагальнювати, бере активну участь у проведенні заняття, вчасно виконує завдання.
Добре	4	Здобувач освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується філософською та науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. Вміє обирати раціональний метод розв'язання задач та формулювати необхідні залежності; дотримується правильної послідовності виконання дій в процесі розв'язання задачі; здатний використовувати під час розгляду певних проблем додаткову інформацію, зокрема, довідкову; але може допускати при цьому незначні помилки або відчувати труднощі у найскладніших випадках.
Задовільно	3	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак, не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, погано орієнтується у філософській та науковій термінології; не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Відчуває труднощі у використанні, під час відповідей, додаткової інформації, зокрема, довідкової; оцінюванні коректності отриманого результату; припускається грубих помилок.
Незадовільно	2	Здобувач освіти достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Спроможний вирішувати спрощені завдання

		за допомогою навідних питань; частково обмірковує проблеми, відчуваючи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно.
Незадовільно	0 – 1 бал	Здобувач не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

**Критерії оцінювання результатів виконання завдань для самостійної роботи
для очної форми навчання**

Самостійна робота	Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії оцінювання
Складання таблиці з узагальнення інформації щодо розуміння людини й суспільства історії філософії	Відмінно	10-14	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної відповіді; вільно використовує набуті теоретичні знання, філософську й наукову термінологію, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, вчасно виконує завдання.
	Добре	5-9	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; використовує набуті теоретичні знання, філософську й наукову термінологію; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, але допускає несуттєві неточності, вчасно виконує завдання.
	Задовільно	3-4	Здобувач самостійно застосовує алгоритм (методику) виконання завдання, відчуває труднощі у застосуванні теоретичних знань, філософської й наукової термінології, пошуку додаткової інформації, а допущені помилки, при підготовці, не дають можливості зробити правильні висновки; завдання виконує вчасно.
	Незадовільно	2	Здобувач планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані практичні уміння та навички, допускається грубих помилок у застосування філософської й наукової термінології; невчасно виконує завдання.
	Незадовільно	0-1	Здобувач не правильно виконав завдання для самостійної роботи, продемонстрував незадовільне знання понятійного апарату, не зміг застосовувати теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу. Або завдання не виконане.
Опанування першоджерел	Відмінно	1	Здобувач вільно використовує набуті теоретичні знання, філософську й наукову термінологію, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, вчасно виконує завдання.

	Добре	0,6-0,9	Здобувач використовує набуті теоретичні знання, філософську й наукову термінологію; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, але допускає несуттєві неточності, вчасно виконує завдання.
	Задовільно	0,4-0,5	Здобувач самостійно застосовує алгоритм (методику) виконання завдання, відчуває труднощі у застосуванні теоретичних знань, філософської й наукової термінології, пошуку додаткової інформації, а допущені помилки, при підготовці, не дають можливості зробити правильні висновки; завдання виконує вчасно.
	Незадовільно	0,2-0,3	Здобувач планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані практичні уміння та навички, допускається грубих помилок у застосування філософської й наукової термінології; невчасно виконує завдання.
	Незадовільно	0-0,1	Здобувач не правильно виконав завдання для самостійної роботи, продемонстрував незадовільне знання понятійного апарату, не зміг застосовувати теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу. Або завдання не виконане.

**Критерії оцінювання результатів виконання завдань для самостійної роботи
для заочної форми навчання**

Самостійна робота	Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії оцінювання
Складання таблиці з узагальненням інформації щодо розуміння людини і суспільства в історії філософії	Відмінно	15-20	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної відповіді; вільно використовує набуті теоретичні знання, філософську й наукову термінологію, проявляє творчий підхід, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, вчасно виконує завдання.
	Добре	10-14	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; використовує набуті теоретичні знання, філософську й наукову термінологію; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, але допускає несуттєві неточності, вчасно виконує завдання.
	Задовільно	5-9	Здобувач самостійно застосовує алгоритм (методику) виконання завдання, відчуває труднощі у застосуванні теоретичних знань, філософської й наукової термінології, пошуку додаткової інформації, а допущені помилки, при підготовці, не дають можливості зробити правильні висновки; завдання виконує вчасно.
	Незадовільно	3-4	Здобувач планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані практичні уміння та навички, допускається грубих помилок у застосування філософської й наукової термінології; невчасно виконує завдання.
	Незадовільно	0-2	Здобувач не правильно виконав завдання для самостійної роботи, продемонстрував незадовільне знання понятійного апарату, не зміг застосовувати теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу. Або завдання не виконане.

Складання тематичного словника	Відмінно	5	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної відповіді; вільно використовує набуті теоретичні знання, філософську й наукову термінологію, проявляє творчий підхід, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує інформаційні технології, вчасно виконує завдання.
	Добре	4	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; використовує набуті теоретичні знання, філософську й наукову термінологію; самостійно знаходить додаткову інформацію. вільно використовує інформаційні технології, але допускає несуттєві неточності, вчасно виконує завдання.
	Задовільно	3	Здобувач самостійно застосовує алгоритм (методику) виконання завдання, відчуває труднощі у застосуванні теоретичних знань, філософської й наукової термінології, пошуку додаткової інформації, а допущені помилки, при підготовці, не дають можливості зробити правильні висновки; завдання виконує вчасно.
	Незадовільно	2	Здобувач планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані практичні уміння та навички, допускається грубих помилок у застосування філософської й наукової термінології; невчасно виконує завдання.
	Незадовільно	0-1	Здобувач не правильно виконав завдання для самостійної роботи, продемонстрував незадовільне знання понятійного апарату, не зміг застосовувати теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу. Або завдання не виконане.
Опанування першоджерел (творів мислителів певної теми)	Відмінно	6-10	Здобувач самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних філософських проблем, цитує першоджерела; якісно оформлює список літератури.
	Добре	4-5	Здобувач самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; загалом розкриває тему, висловлює основні думки; використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних філософських проблем, якісно оформлює список літератури; проте ще має працювати над умінням виразно висловлювати власну позицію і належно її аргументувати.
	Задовільно	2-3	Робота здобувача загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито, проте вона потребує глибшого висвітлення, має бути увиразненні основні думки, посилена єдність стилю, мовне оформлення має бути різноманітнішим, аргументованішим, більш уваги слід приділити оформленню списку літератури.
	Незадовільно	1	Створеному здобувачем тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи, побудоване висловлювання характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики, аргументованість; список літератури слід переробити.

	Незадовільно	0	Здобувач не якісно виконав опанування тексту, продемонстрував незадовільне знання понятійного апарату, не зміг застосовувати теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу. Або завдання не виконане.
Складання конспекту з додаткової й допоміжної літератури	Відмінно	5	Здобувач самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних філософських проблем, цитує першоджерела; якісно оформлює список літератури.
	Добре	4	Здобувач самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних філософських проблем, цитує першоджерела; якісно оформлює список літератури; вдало добирає лексичні засоби, проте ще має працювати над умінням виразно висловлювати власну позицію і належно її аргументувати
	Задовільно	3	За обсягом робота здобувача наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито, проте вона потребує глибшого висвітлення, має бути увиразненні основні думки, посилена єдність стилю, мовне оформлення має бути різноманітнішим, аргументованішим, більш уваги слід приділити оформленню списку літератури.
	Незадовільно	2	Створеному здобувачем тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи, побудоване висловлювання характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики, аргументованість; список літератури слід переробити.
	Незадовільно	0-1	Здобувач не якісно виконав опанування тексту, продемонстрував незадовільне знання понятійного апарату або завдання не виконане.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Гуманістична спрямованість соціальної філософії. Головні методологічні принципи соціальної філософії. Поняття «соціального» в сучасній філософії і теоретичній соціології.
2. Соціально-філософські погляди мислителів Стародавньої Індії.
3. Соціально-філософські погляди мислителів Стародавньої Китаю..
4. Антропологічні та соціально-філософські вчення Стародавньої Греції та Риму («Держава» і «Закони» Платона, «Політика» Аристотеля, «Виховання Кіра» Ксенофонта ...).
5. Теологічне обґрунтування людини і суспільства у філософії Середньовіччя («Про град Божий» Августина...).
6. Соціально-філософські концепції епохи Відродження («Государ» Н. Маккіавелі, «Місто Сонця» Т. Кампанелли, «Утопія» Т. Мора, «Нова Атлантида» Ф. Бекона...).
7. Орієнтація на науку й наукове пізнання як найвищу форму культури – вирішальна (але не єдина) тенденція філософії Нового часу (Р. Декарт, Б. Спиноза, Г. Лейбніц).
8. Державотворча спрямованість соціальної філософії Нового часу (Т. Гоббс, Д. Локк, Ш. Монтеск'є, Ж. - Ж. Руссо).
9. Проблема побудови універсальної моделі соціального: німецька класична філософія.

10. Сучасна соціально-філософська проблематика. Позитивізм (О.Конт, Г.Спенсер).
11. Сучасна соціально-філософська проблематика. Соціальна філософія марксизма (К.Маркс, Ф.Енгельс).
12. Сучасна соціально-філософська проблематика. Психологічний напрям (Л.Уорд, Г.Тард, В.Парето).
13. Сучасна соціально-філософська проблематика, Сучасна соціобіологія (З.Фрейд, К.Юнг),
14. Сучасна соціально-філософська проблематика. (Е.Фромм, Г.Маркузе).
15. Сучасна соціально-філософська проблематика. Неокантіанство (В.Віндельбанд, Г.Ріккерт).
16. Сучасна соціально-філософська проблематика. Теоретична соціологія П.Сорокіна.
17. Сучасна соціально-філософська проблематика. Теорія коловороту локальних цивілізацій (О.Шпенглер, А.Тойнбі).
18. Сучасна соціально-філософська проблематика. Теорія соціальної дії (М.Вебер; Ф.Знанецький, Т.Парсонс).
19. Сучасна соціально-філософська проблематика. Технологічний детермінізм (Р.Арон, У.Ростоу, Д.Белл, О.Тоффлер, З.Бжежинський).
20. Суспільне буття як об'єкт філософського аналізу. Поняття суспільства та його основні характеристики. Основні підходи до розуміння суспільства.
21. Функціонування суспільства як природно-історичний процес. Екологічна проблема та засоби її розв'язання.
22. Діяльність Римського клубу щодо шляхів подолання екологічної проблеми.
23. Сфери життєдіяльності суспільства. Економічна сфера життєдіяльності суспільства.
24. Специфіка науки, її співвідношення з філософією і позанауковим знанням.
25. Сутність, головні ознаки, напрями і соціальні наслідки НТР.
26. Сфери життєдіяльності суспільства. Соціальна сфера життєдіяльності суспільства.
27. Сфери життєдіяльності суспільства. Політична сфера життєдіяльності суспільства.
28. Сфери життєдіяльності суспільства. Духовна сфера життєдіяльності суспільства.
29. Проблема людини в історії філософії.
30. Антропосоціогенез: єдність природного та соціального в людині.
31. Особистість у філософії: поняття, фактори формування, самосвідомість.
32. Свобода та відповідальність як сутнісні характеристики людського буття.
33. Поняття культури, її сутність та значення в житті людини та суспільства.
34. Гуманізація науки і сцієнтизація культури як тенденція сучасного соціокультурного дискурсу.
35. Аксіологія як філософія класичних й сучасних цінностей.
36. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей
37. Філософія історії. Історичні виміри людського буття.
38. Проблема сенсу історії. Ідея кінця історії (Ф.Фукуяма).
39. Філософія та глобальні проблеми сучасності. Імперативи виживання людства: екологічний і моральний імперативи.
40. Глобальне моделювання майбутнього.

12. Розподіл балів, що отримують здобувачі

Очна форма

Поточний контроль									Періодичний контроль (СР)	Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9			

СЗ 1	СЗ 2	СЗ 3	СЗ 4	СЗ 5	СЗ 6	СЗ 7	СЗ 8	СЗ 9	СЗ 10	СЗ 11	25	20	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
Усього за модулем 1: 30						Усього за модулем 2: 25							

СЗ- семінарські заняття

СР – самостійна робота

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ (очна форма)

Види навчальної роботи	Бали за одне заняття	Кількість занять	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Поточний контроль на семінарських заняттях	5	6	30
Усього за змістовим модулем 1			30
Змістовий модуль 2			
Поточний контроль на семінарських заняттях	5	5	25
Усього за змістовим модулем 2			25
СР. Складання таблиці з узагальнення інформації щодо історії філософії	14	1	14
СР. Опанування першоджерел	1	11	11
Усього балів за СР			25
Підсумковий контроль (іспит)		1	20
Всього			100

Заочна форма

Поточний та періодичний контроль							Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
СЛ	К	ПДж	Табл	СЛ	К	ПДж	20	100
12	12	18	10	8	8	12		
Усього за модулем 1: 52				Усього за модулем 2: 28				

С – тематичний словник

К – конспект з додаткової й допоміжної літератури

ПДж – першоджерела (твори мислителів з певної теми)

Табл – таблиця з узагальнення інформації щодо розуміння людини й суспільства в історії філософії

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ (заочна форма)

Види навчальної роботи	Бали за одне заняття	Кількість занять	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Написання тематичного словника	4	3	12
Опрацювання додаткової й допоміжної літератури	4	3	12
Опанування першоджерел (творів мислителів з певної теми)	6	3	18
Складання таблиці з узагальнення інформації щодо розуміння людини й суспільства в історії філософії	10	1	10
Усього за змістовим модулем 1			52
Змістовий модуль 2			
Написання тематичного словника	4	2	8
Опрацювання додаткової й допоміжної літератури	4	2	8
Опанування першоджерел (творів мислителів з певної теми)	6	2	12
Усього за змістовим модулем 2			28

Підсумковий контроль (іспит)			20
Всього			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	зараховано
75-84	C	
70-74	D	зараховано
60-69	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчальні посібники та підручники, згідно списку рекомендованої літератури.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна філософія». Одеса : ОНУ, 2024. 23 с.
3. Силабус курсу «Соціальна філософія».
4. Старовойтова, І.І. Соціальна філософія : метод. вказівки з курсу "Соціальна філософія" (програма, плани семінар. занять, літ., завдання, рек. щодо виконання курсових робіт) для студентів 3 курсу спец. "Філософія" ф-ту історії та філософії ОНУ ім. І.І.Мечникова. ОНУ ім. І.І. Мечникова, Ф-т історії та філософії. Одеса : Одеський нац. ун-т, 2019. 96 с. : табл. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/28398>, вільний (дата звернення: 22.08.22) .
5. Старовойтова І.І. Методичні вказівки з вибіркового курсу «Категорії філософії» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 033 Філософія факультету історії та філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 26 с.
6. Старовойтова І.І. Історія філософії України : метод. вказівки з курсу для студентів спеціальності «Філософія» ф-ту історії та філософії Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 72 с. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/28399>
7. Старовойтова І.І. Аналітична філософія. Еволюціонізм. Історія української філософії. Історія філософії. Методологічний анархізм. Неотомізм. Синергетика. Шовінізм. *Філософія: терміни і поняття*: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л.Петрушенка. Львів : "Новий світ-2000", 2020. С.20-21, 70-74, 110-112, 120-121, 172-175, 212, 245-246, 339-340, 454-456.
8. Старовойтова І.І. Громадянське суспільство у контексті соціологічного знання. *Суспільство й особистість у відображенні теоретичної й прикладної соціології*. / Під заг. ред. Г.В.Ангелова. Науково-учбовий посібник. Одеса.: Вид-во КП ОМД, 2017. С.164-197.

14. Рекомендована література

Основна: Першоджерела:

1. Аристотель. Категорії (1 – 5). *Філософська думка*. 2012. № 1. С. 26– 58. (Переклад: Ю.Вестель, І. Листопад, О. Панич) (Грецький оригінал, латинський переклад, відповідно два переклади українською).
2. Артеменко А.П. Топологія ідентичності в мережевих структурах соціуму. Київ : Цифрова друкарня № 1, 2013. 344 с.
3. Платон. Апологія Сократа. Діалоги. /Пер. Й. Кобова, Ю.Мушак. Київ : Фоліо, 2017. 405 с.
4. Платон. Держава / Пер. з давньогрец. Д. Коваль. Київ : Орієнтир, 2017. 336 с.
5. Бертран Рассел. Мистецтво філософствувати. Лекція 1. Мистецтво раціонального припущення. *Актуальні проблеми духовності : зб. наук. праць* / відп. ред. Я.В.Шрамко. Кривий Ріг : КДПУ, 2017. Вип. 18. С.81-97.

6. Філософія: хрестоматія : у 2 т. Т. 2. Теоретична та практична філософія : навч. посіб. для бакалаврів фізико-математичних і природничих спеціальностей / О. В. Комар, А. А. Кравчук, О. В. Руденко та ін.; заг. ред. д-ра філос. наук, проф. І. С. Добронравової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2010. – 431 с.

Підручники:

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : Підручн. для вищ. навч. закл. / В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський, М. І. Михальченко. Вид. 4-те, випр. та доп. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 552 с.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни філософії. Київ : Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2017. 238 с.
3. Гринів О. І. Філософія: Курс лекцій. Львів : ЛДУФК, 2015. 380 с.
4. Петрушенко В. Л. Філософія: навч. посібник. Львів : «Новий світ – 2000», 2012. 647 с.
5. Філософія. Навчальний посібник/ Ю.М.Вільчинський, Л.В.Северин-Мрачковська, О.Б.Гаєвська та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 368с.
6. Філософія: базовий підручник для студентів ВНЗ / кол. авторів за ред. Л.В.Губерського: Суліма Є.М., Кремень В.Г., Михальченко М.І. і др. Харків: Фоліо, 2013. 510 с. (із грифом МОН України).
7. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л.Петрушенка. Львів : "Новий світ-2000", 2020. 492 с.

Додаткова література: Першоджерела:

1. Арістотель. Нікомахова етика / Пер. з давньогр. В. Ставнюк. Київ : Аквілонплюс, 2002. 480 с
2. Арістотель. Політика / Пер. з давньогрец. О. Кислюка. Київ : Основи. 2000. 239 с..
3. Белл Д. Настання постіндустріального суспільства // Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. Київ : Знання, 2009.
4. Габермас Ю. Громадянство і національна ідентичність. *Умови громадянства*: 3б. ст. / Під редакцією Варта ван Стінбергена: Пер. з англ., передмова та примітки Іваненко О. О. Київ : Український Центр духовної культури, 2005. С. 49-70.
5. Габермас Ю. Структурні перетворення суспільної відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. Львів: Літопис, 2000. 320 с.
6. Гантінгтон Семюел П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Пер. з англ. Наталії Климчук. Львів : Кальварія, 2006. 474 с.
7. Гегель Г.В.Ф. Наука логіки . *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення):навч. посіб.* / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. Київ : Знання, 2009. С.99–112.
8. Гегель. Феноменологія духу . *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення):навч. посіб.* / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. Київ : Знання, 2009. С.480–490.
9. Гьосле Вікторіо. Практична філософія в сучасному світі. Пер. з нім., примітки та післямова Анатолія Єрмоленка. Київ: Лібра, 2003. 248 с.
10. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. 4-е вид. Київ : Факт, 2007. 148 с.
11. Кант І. Критика практичного розуму. Київ : Юніверс, 2004. 240 с.
12. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології: Пер. з фр. В.Лях, П.Тарашук. Київ : Основи, 2001. 854 с.
13. Рікер Поль. Про інтерпретацію. *Після філософії: кінець чи трансформація?* Пер. з англ. Київ : Четверта хвиля, 2000, С. 312-333.
14. Рікер Поль. Сам як інший. Пер. з франц. Київ : Дух і Літера, 2000. 458 с.
15. Рікер Поль. Навколо політики. Київ : Дух і Літера, 2000. 334 с. 458 с.
16. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посібник / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського, уклад. Л.В. Губерський, А.О.Приятельчук, І.В.Бойченко [та ін.]. Київ : Знання, 2009. 624 с.
17. Фуко М. Археологія знання: Пер. з фр. Київ : Основи, 2003. 326 с.
18. Шпорлюк Р. Імперії та нації/ Пер. з англ. Київ : Дух і Літера, 2000. 354 с.
19. Щюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. Київ : Український Центр духовної культури, 2004. 560 с.

Підручники:

1. Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії. підручник для студ. вищих навч. закл. / В.П. Андрущенко; М-во освіти України, Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т вищої освіти АПН України. – Київ: Тандем, 2000. 404 с.
2. Артемюк Б. Філософські проблеми суспільного розвитку. Київ : Абрис, 2008. 176 с.
3. Афанасенко В.С., Горлач М.І., Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Квіткін П.В. Соціальна філософія: підруч. для вищ. шк. Харків : Прапор, 2001. 679 с..
5. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; Пер. з англ. В. Шовкун; Наук. ред. пер. О. Шевченко. Київ : Основи, 2003. 472 с.
6. Історія філософії. Словник / Заг. ред. В.І. Ярошовця. Київ : Знання України, 2005. 1200 с.
7. Культурологія: базовий підручник для студентів ВНЗ / кол. авторів за ред. А.Є. Конверського: Оніщенко О.С., Попович М.В., Русін М.Ю., Старовойтова І.І. та ін. Харків: Фоліо, 2013. 863 с. (із грифом МОН України).
8. Таран В. О., Зотов В. М., Резанова Н. О. Т. Соціальна філософія: Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 272 с.
9. Філософія: ідеї, ідеології, персоналії: Ілюстрований енциклопедичний довідник / Укл. Ю.В. Омельченко. Київ : Ракша М.О., 2009. 296 с.
10. Філософія: Словник-довідник: Навчальний посібник / Надольний І. Ф., Черушева Г.Б., Пархоменко В. В. та ін. 2-е вид., доп., випр. і перероб. Київ : Дельта, 2009. 284 с.
11. Філософська думка в Україні: Біобібліографічний словник / Авт. кол.: В.С.Горський, М.Л.Ткачук, В.М.Нічик та ін. Київ : Пульсари, 2002. 224 с.
12. Філософія: ідеї, ідеології, персоналії: Ілюстрований енциклопедичний довідник / Укл. Ю.В. Омельченко. Київ : Ракша М.О., 2009. 296 с.
13. Філософський енциклопедичний словник / В.І. Шинкарук та ін.; НАНУ, Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди. Київ : Абрис, 2002. 742 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskiy_entsyklopedychnyi_slovnyk.pdf
14. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Т. 1. Пер. с фр. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен та Костянтин Сігов. Київ: Дух і літера, 2009. 576 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Cassin_Barbara/Yevropeiskiy_slovnyk_filosofii_t1.pdf
15. <https://duh-i-litera.com/bookstore/europejskij-slovnyk-filosofij-1>
16. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Т. 2. Пер. с фр. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен та Костянтин Сігов. Київ: Дух і літера, 2011. 488 с. URL: <https://duh-i-litera.com/bookstore/europejskij-slovnyk-filosofij-2>
17. Ящук Т.І. Філософія історії: Навч. посіб. Київ : Либідь, 2004. 246 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова . URL : <http://lib.onu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL : <http://www.library.univ.kiev.ua/>
4. Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України. URL : <http://www.filosof.com.ua/>
5. Найвидатніші філософи світу та України. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>
6. Електр. бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського фак. Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
7. Філософська енциклопедія Станфордського університету. URL : <http://plato.stanford.edu/>

8. Центр практичної філософії. URL :
<https://www.nas.gov.ua/publications/periodics/UA/SitePeriodic/Pages/default.aspx?ffn1=IDperiodics&fft1=Eq&ffv1=240>
9. Філософія (для бакалаврів природничих спеціальностей). URL :
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-bac.html>
10. Філософська Інтернет-енциклопедія. (Англійською мовою). URL :
<http://www.utm.edu/research/iep/>